

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

Woord vooraf (7.0.).

In onze tekst op deze tweede scheppingsdag gaat GOD verder met het uitspannel, dat Hij in Gn.1:6 Zelf geschapen had door Zijn Woord. En Hij maakt scheiding tussen wateren onder en boven dat uitspannel.

De tekst (7.1.).

Onder deze paragraaf geven wij naast de Hebreeuwse tekst van de Biblia Hebraica de gebruikelijke vier vertalingen weer.

Biblia Hebraica (de Masoretische tekst):

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת
לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי-כֵן:

Septuaginta:

καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερώματος καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερώματος

Vulgata:

et fecit Deus firmamentum divisitque aquas quae erant sub firmamento ab his quae erant super firmamentum et factum est ita

Statenvertaling:

En God maakte dat uitspannel, en maakte scheiding tussen de wateren, die onder het uitspannel *zijn*, en tussen de wateren, die boven het uitspannel *zijn*. En het was alzo.

Herziene Statenvertaling:

En God maakte dat gewelf en maakte scheiding tussen het water dat onder het gewelf is, en het water dat boven het gewelf is. En het was zo.

Vergelijking met Biblia Hebraica (7.1.1.)

In deze paragraaf bespreken we verschillen tussen de Masoretische tekst (MT) en de zogenaamde tekstgetuigen: Septuaginta (LXX) en Vulgata (Vulg.) samen met twee Nederlandse vertalingen, zoals Statenvertaling (SV) en Herziene Statenvertaling (HSV) deze hebben weergegeven. De Kanttekeningen bespreken we bij de commentaren.

Eerst geven we onze letterlijke weergave van de Hebreeuwse, Griekse en Latijnse teksten weer om vervolgens de eventuele verschillen op te sporen tussen de diverse en ook Nederlandse weergaven.

In het tekstkritisch apparaat van de Biblia Hebraica wordt het voorstel gedaan om, conform de Septuaginta, in Gn.1:6 in te voegen: “En het was alzo”, en deze zinsnede in Gn.1:7 weg te laten. Maar we willen de Masoretische tekst niet aanpassen aan een tekstgetuige zoals de Septuaginta maar deze tekst laten staan zoals deze is overgeleverd. Derhalve zie ik geen reden om tot verandering over te gaan; en dat te meer, omdat ook de Vulgata deze zinsnede wel bij Gn.1:7 overlevert. We komen nu tot mijn letterlijke weergave van de Hebreeuwse tekst: “En GOD vormde het uitspannel zodat Hij scheiding maakte tussen de wateren die van beneden het uitspannel en tussen de wateren die van boven het uitspannel (waren). En het geschiede alzo.”

Mijn letterlijke weergave van het Grieks van de Septuaginta is als volgt: “En GOD vormde het uitspannel zodat GOD scheiding maakte tussen het water dat van beneden het uitspannel was en tussen het water van boven het uitspannel.”

Mijn letterlijke vertaling van het Latijn van de Vulgata is als volgt: “En GOD heeft het uitspannel gemaakt en heeft de wateren die onder het uitspannel waren verdeeld van de wateren die boven het uitspannel waren; en zo is het gemaakt.”

Puntsgewijze volgen hier de verschillen tussen de Masoretische tekst en Septuaginta, Vulgata, Statenvertaling en Herziene Statenvertaling.

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

1. Wat de Septuaginta betreft, komen we tot het volgende. Reeds eerder onderstreepten we dat de GOD van de Grieken een andere is dan die van de Joden. Bij de Grieken is GOD er één van de velen. Bij de Joden is er maar één GOD, Die alleen GOD is. Bij de Grieken is GOD een filosofisch begrip maar bij de Joden een godsdienstig begrip.

2. In de Septuaginta wordt het begrip ‘ο Θεός, ho Theos, herhaald, in tegenstelling tot de Masoretische tekst.

3. De Septuaginta kiest voor het enkelvoud “water” in tegenstelling tot het meervoud “wateren” in de Masoretische tekst.

4. Zoals eerder genoemd, kiest de Septuaginta ervoor de zinsnede “En het geschiede also” weer te geven bij Gn.1:6 en niet bij Gn.1:7, hoewel dit wel het geval is in de Masoretische tekst is.

1. Wat de Vulgata betreft, komen we tot het volgende. Opvallend is het gebruik van perfecta (voltooid tegenwoordige tijden) in “fecit”, “divisit” en “factum est”.

2. Wel vertaalt de Vulgata de meervouden in het Hebreeuws en ook de laatste zinsnede.

1. Wat de Statenvertaling betreft, komen we tot het volgende. Dat GOD het uitspannel, dat Hij al in vers 6 geschapen had, vormde in vers 7, achten we duidelijker.

2. De Statenvertaling vertaalt de meervouden en ook de laatste zinsnede.

1. Wat de Herziene Statenvertaling betreft, komen we tot het volgende. We herhalen onze eerste opmerking bij de Statenvertaling.

2. De Herziene Statenvertaling geeft het uitspannel of firmament (Vulgata) weer met “gewelf”, overigens zonder enige reden, of het moest zijn vanwege aanpassing aan het huidige taalgebruik.

3. De Herziene Statenvertaling geeft enkelvoud “water” net als de Septuaginta, terwijl het Hebreeuws meervoud gebruikt.

4. Overigens geeft de Herziene Statenvertaling wel de laatste zinsnede weer, maar vlakker dan andere weergaven.

Onze algemene conclusie is dat het aandacht verdient om de Hebreeuwse tekst zoveel mogelijk letterlijk weer te geven, tenzij dat dit in het taaleigene van de verschillende weergaven niet mogelijk is of omdat een bepaalde vertaling een ander taalprincipe hanteert.

Verwijzingen (7.2).

Wanneer een Bijbeltekst verwijst naar een aantal Bijbelpassages in de Heilige Schrift, kunnen we er veel van leren. Dit geldt ook voor Gn.1:7. Hier onder volgen verwijsteksten in de SV met de plaats waar deze verwijsteksten te vinden zijn via Treasure Scripture Knowledge (TSK).

Gn.1:9	En GOD zeide: Dat de wateren van onder den hemel in één plaats vergaderd worden, en dat het droge gezien worde. En het was also.
Gn.1:11	En GOD zeide: Dat de aarde uitschiete grasscheutjes, kruid zaaizaaiende, vruchtbaar geboomte, dragende vrucht naar zijn aard, welks zaad daarin zij op de aarde! En het was also.
Gn.1:15	En dat zij zijn tot lichten in het uitspannel des hemels, om licht te geven op de aarde! En het was also.
Gn.1:24	En GOD zeide: De aarde brenge levende zielen voort, naar zijn aard, en het vee naar zijn aard, en al het kruipend gedierte des aardbodems naar zijn aard. En GOD zag, dat het goed was.
Job.26:8	Hij bindt de wateren in Zijn wolken; nochtans scheurt de wolk daaronder niet.
Ps.104:10	Die de fonteynen uitzendt door de dalen, dat zij tussen de gebergten henen wandelen.
Ps.148:4	Looft Hem, gij hemelen der hemelen! en gij wateren, die boven de hemelen zijt!
Prv.8:28-29	Toen Hij de opperwolken van boven vestigde, toen Hij de fonteynen des afgronds vastmaakte; toen Hij der zee haar perk zette, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde.
Qoh.11:3	Als de wolken vol geworden zijn, zo storten zij plasregens uit op de aarde; en als de boom naar het zuiden, of als hij naar het noorden valt, in de plaats, waar de boom valt, daar zal hij wezen.
Mt.8:27	En de mensen verwonderden zich, zeggende: Hoedanig één is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn!

Gevolgtrekking (7.2.1.).

Wat kunnen we van deze Bijbelpassages leren? Een aantal korte opmerkingen:

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

1. Telkens zien we in vrijwel alle geciteerde Bijbelpassages in het Bijbelboek Genesis de uitdrukking “en GOD zeide”. De geschetste geschiedenissen in Gn.1:9, 11, 15 en 24 zijn derhalve allemaal scheppingsdaden van GOD Zelf in Zijn Zoon door de Heilige Geest. De DRIEËNIGE GOD schept door Zijn Woord.

2. Let op de uitdrukking “En het was also” in Gn.1:9, 11 en 15. Deze uitdrukking ontbreekt in Gn.1:24. In plaats daarvan staat er geschreven: “En GOD zag, dat het goed was”. Wanneer we dit vers gaan bespreken, gaan we er nader op in. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het leven dat door GODS goede hand de aarde bevolkt.

3. Uit de geciteerde Bijbelpassage in het Bijbelboek Job leren we dat het alleen GOD is Die de wateren onder en boven het uitspansel in Zijn hand heeft. De zondvloed, die GOD laat komen vanwege de vele en velerlei zonden van de mensen, is het bewijs dat Hij die wateren ook over de aarde kan laten gaan, omdat de mensen dat zelf hebben verdiend.

4. Uit de geciteerde dichterlijke Bijbelpassages in het Bijbelboek Psalmen ontdekken we dat GOD de Formeerder is van alle wateren, onder en boven het uitspansel. En tevens dat er verwijzingen zijn van Gn.1 naar het Bijbelboek van de Openbaring van JEZUS CHRISTUS aan Johannes dat veelvuldig verwijst naar de wateren.

5. Uit de geciteerde Bijbelpassages in het Bijbelboek Spreuken leren we dat de Wijsheid, CHRISTUS, volledig bij de schepping is betrokken, zoals niet alleen Prv.8:22-36 bewijst maar ook bijvoorbeeld J.1:1-3 in het Nieuwe Testament en andere Bijbelpassages. Zie mijn studie over Spreuken in het algemeen en het eerste hoofdstuk in het bijzonder. In genoemde Bijbelpassages wordt de scheppingskracht van onze GOD beschreven, toen Hij de wateren beneden en boven het uitspansel van elkaar scheidde. De wateren mochten Zijn bevel niet overtreden en zij gehoorzaamden dat bevel. Een heerlijke en machtige beschrijving!

6. Uit de geciteerde Bijbelpassage in het Bijbelboek Prediker leren we dat Salomo, de schrijver van dit bijzondere Bijbelboek, uit het scheppingsgegeven dat de wolken als ze vol geworden zijn plasregens doen neerdalen op de aarde, concludeert dat zo ook het leven en sterven van een mens is. De mens is als een boom, die eerst nietig is en zwak als een twijgje. Dat twijgje wordt geplant en groeit langzaam maar gestaag door de vruchtbaar makende dauw en regen tot een volwassen en sterke boom. Maar als deze oud en volgroeid is, valt deze boom òf naar het zuiden òf naar het noorden. Zo is het levenseinde van een mens. Eeuwig wel of eeuwig wee. Daar wijst ook Qoh.12 op. Immers, de mens gaat naar zijn eeuwig huis.

7. De enige geciteerde Bijbelpassage uit het Nieuwe Testament staat geschreven in het Bijbelboek Mattheüs. Daar verwonderen de Joden zich dat JEZUS, GOD en mens in één Persoon, macht heeft over de winden en de zee, zodat die Hem gehoorzamen. Is er bij ons nog verwondering wanneer we GODS scheppingswerken aanschouwen of vinden we alles gewoon en spelen van de natuur?

Woordstudies (7.3.)

We komen nu bij de bestudering van de Hebreeuwse woorden in ongevocaliseerde vorm met transcriptie en ook met allerlei grammaticale bijzonderheden die ons opvallen, natuurlijk indien van toepassing.

וַיַּעַשׂ (7.3.1.).

Dit woord is een conjugatie (vervoeging) van de Hebreeuwse stam van het verbum (werkwoord) עָשָׂה, ^{'aa}ʕāh en betekent o.a. “maken” of “vormen”. De transcriptie is w^ajj^aʕ^as. Het is derhalve een samengesteld woord. De eerste consonant is namelijk ו, waw. Het vocaalteken onder deze consonant is patach, een korte a-klank. Dat is een verbindend voegwoord, te vertalen met “en” of “zodat”. De tweede scheppingsdag van GOD zet zich met dit vers voort. Dat dit een voegwoord is, blijkt ook uit de verdubbeling van de volgende consonant י.

Deze werkwoordsvorm bestaat uit de volgende consonanten: De eerste consonant is ו, waw. Het vocaalteken onder deze consonant is patach, een korte a-klank. Daarom is ook dit een samengesteld woord bestaande uit w^e als teken van het voegwoord en י met een dageesj forte, een verdubbelpunt, als teken van elisie of weglating van een te verwachten consonant. Een en ander is samengevoegd tot w^a. Het is een waw-consecutivum vanwege het vervolg van het voorgaande vers. De tweede consonant is י, yod. Het schriftteken in het midden van deze consonant is een dageesj forte, die in dit geval een verdubbeling aangeeft vanwege het voegwoord ו. Het vocaalteken onder deze consonant is ook patach, een korte a-klank. Het verbindend accentteken er naast is een mu-

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

naach. De derde consonant is ן, aijn. Het vocaalteken onder deze consonant is ook patach, een korte a-klank. De vierde consonant is ש, sin.

De getoonde werkwoordsvorm staat in de Hebreeuwse stamformatie qal en is imperfectum (verleden tijd), derde persoon, masculinum (mannelijk), singularis (enkelvoud), apocopatum (aanduiding van het einde van een lettergreep) en betekent: “En Hij (GOD) vormde”. Deze vorm heeft in het Hebreeuws een duratief aspect: Hij bleef het uitspansel vormen ook in de toekomst. De gebruikte werkwoordsvorm wil zeggen, dat GOD vormde zonder voorhanden materiaal. Bij de vertaling van dit woord door “maakte” door andere weergaven zoals Septuaginta, Vulgata, Statenvertaling en Herziene Statenvertaling, schuilt de gedachte dat dit met voorhanden materiaal zou kunnen zijn.

אלהים (7.3.2.).

Dit Hebreeuwse woord hebben we eerder gezien in Gn.1:1-6. Het is het subject of onderwerp van ויֵצֵא. GOD is het Die vormt in Zijn welbehagen. Immers, Hij verlustigt Zich in Zijn scheppingswerk tot eer van Hemzelf maar ook omdat Hij in de mens Zijn welbehagen heeft.

De getoonde vorm is als volgt te transcriberen: De eerste consonant bestaat uit een א, alef, weer te geven met '. Onder de א staat als vocaalteken een sjewa compositum, een samengestelde sjewa, namelijk een chateef segchool, weer te geven met ^e. De tweede consonant bestaat uit een ל, lamed. Boven deze ל staat als vocaalteken choolem, een oo-klank. De derde consonant bestaat uit een ה, hee. Onder deze ה staat als vocaalteken een chireq, een i-klank. De vierde consonant bestaat uit een י, yod. De vijfde consonant bestaat uit een ם, een slot-meem. In het Hebreeuws is dit een uitgangsmeevoud. In dit geval is het een zogenaamde plurale tantum die als enkelvoud vertaald moet worden. De transcriptie van het gehele woord is als volgt: 'èl^{oo}hⁱym, en betekent GOD. De enige en ware GOD, de Schepper van hemel en aarde.

We onderstrepen nogmaals de opmerking dat de Grieken en Romeinen een andere opvatting hebben over GOD dan de Joden.

את־הרקיע (7.3.3.).

Dit Hebreeuwse woord hebben we eerder gezien bij 6.3.4. en komt nog tweemaal in dit vers voor. Het is een uitdrukking die in het Hebreeuws samengesteld is uit twee aparte woorden, die met elkaar verbonden zijn door de maqkeef, een bovenliggend horizontaal streepje.

Dit woord is als volgt te transcriberen: De eerste consonant bestaat uit een א, alef. Als vocaalteken onder א staat een segchool, een è-klank. De tweede consonant bestaat uit een ת, tau. Daarna volgt de zogenaamde maqkeef, die dit woord verbindt met het volgende woord en er als het ware één woord mee vormt. Bij elkaar vormt dit met de maqkeef een nota obiecti of nota accusativi (vierde naamval). De derde consonant bestaat uit een ה, hee. Onder deze ה staat als vocaalteken een qameesj, een lange aa-klank. Deze ה vormt een lidwoord met een verdubbelingspunt in de volgende consonant maar wordt normaliter geschreven met een patach, een korte a-klank maar omdat de ה geen dageesj kan verdragen wordt deze patach verlengd tot een qameesj. De vierde consonant bestaat uit een ר, reesj. Onder deze ר staat als vocaalteken een qameesj, een lange aa-klank. De vijfde consonant bestaat uit een ק, qof. Onder deze ק staat als vocaalteken een chireq, een i-klank. De zesde consonant bestaat uit een י, yod. De zevende consonant bestaat uit een ן, aijn. Onder de ן staat als vocaalteken een patach, een a-klank. De transcriptie van het geheel is: 'èt^haa^{aa}qⁱy^{'a} en moet vertaald worden met “het uitspansel”. Met andere woorden: “En GOD vormde het uitspansel”. De andere weergaven geven geen relevante opmerkingen.

ויבדל (7.3.4.).

Dit Hebreeuwse woord komt van een verbum (werkwoord) בָּדַל, b^{aa}d^{al}. Als praefix (voorvoegsel) staat er nog een lidwoord voor. We zagen dit woord eerder omschreven in 6.3.8.. We mogen daarnaar verwijzen. Het woord betekent: “scheiden”.

De gebezigde werkwoordsvorm is als volgt samengesteld. Als praefix (voorvoegsel) merken we een lidwoord op: ו, waw, met een verdubbelingspunt in de volgende consonant, in dit geval in י, yod. Zodat deze vorm als volgt is te transcriberen: w^{ayy}a^{bde}el.

De eerste consonant bestaat uit een ו, waw. Onder deze ו staat als vocaalteken een patach, een a-klank, weer te geven met w^a. De tweede consonant bestaat uit een י, yod. In deze י staat als

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

schriftteken een dageesj forte als verdubbelingspunt. Als vocaalteken staat onder deze ך weer een patach, een a-klank, weer te geven met yy^a. De derde consonant bestaat uit een ב, beeth. Het schriftteken onder deze ב is een sjewa quiescens, die niet wordt uitgesproken maar het einde van de lettergreep aangeeft. De vierde consonant bestaat uit een ד, daeth. Als schriftteken midden in deze ד is een dageesj lene als teken dat deze consonant hard moet worden uitgesproken. En als vocaalteken onder deze ד staat een tseeree, een e-klank. De vijfde consonant bestaat uit een ל, lamed.

Deze werkwoordsvorm staat in de Hebreeuwse stamformatie hif'il en is imperfectum (verleden tijd), derde persoon, masculinum (mannelijk), singularis (enkelvoud), apocopatum (aanduiding van het einde van een lettergreep) en betekent: "zodat Hij scheiding maakte".

De Septuaginta geeft een aoristus weer als een eenmalige handeling waardoor deze weergave ruimte geeft aan de verwerpelijke gedachte van het deïsme. Dat doet ook de Vulgata met "divisitique". De Nederlandse weergaven geven slechts een verleden tijd aan. Het Hebreeuwse werkwoord heeft hier een duratieve betekenis. De handeling van GOD duurt voort tot aan de wederkomst van CHRISTUS.

בין (7.3.5.).

Dit Hebreeuwse woord is een praepositie of voorzetsel en betekent "tussen".

Het wordt als volgt getranscribeerd: b^{ee}yn. De eerste consonant is ב, beeth. Het schriftteken in het midden van deze consonant is dageesj lene in verband met de harde uitspraak van deze consonant. Het vocaalteken onder deze consonant is tseeree, een e-klank. De volgende consonant is י, yod. Het verbindend accentteken is mhuppach. De derde consonant is ן, slot-nun. Zie verder bij de Woordstudies onder 6.3.9.. De andere weergaven geven geen relevante opmerkingen.

המים (7.3.6.).

Dit Hebreeuwse woord zagen we ook reeds bij Gn.1:2. Het is een samengesteld woord bestaande uit een lidwoord en vervolgens een substantivum. Dit substantivum komt alleen in de pluralisvorm voor, in het meervoud. De transcriptie is: h^amm^ayim en betekent: "de wateren". Het bestaat uit de volgende consonanten:

De eerste consonant is ה, hee. Onder deze consonant staat als vocaalteken patach, een korte a-klank. Omdat dit een lidwoord is, wordt deze consonant gevolgd door een dageesj in de volgende consonant, een dageesj forte, een verdubbelingspunt. De tweede consonant is מ, meem. Als schriftteken staat in het midden van deze consonant dageesj forte. Onder deze consonant staat als vocaalteken weer een patach, een korte a-klank. De derde consonant is י, yod. Onder deze consonant staat als vocaalteken chireq, een i-klank. De vierde consonant is ם, slot-meem. Zie verder bij de woordstudies onder 6.3.6.

Met "aquarum" en "wateren" hebben Vulg. en SV de pluralisvorm van המים correct weergegeven. Met "τοῦ ὕδατος" en "water" hebben LXX en HSV de pluralisvorm van המים helaas niet correct weergegeven omdat ze voor enkelvoud gekozen hebben terwijl in MT meervoud staat.

אשר (7.3.7.).

Dit Hebreeuwse woord is een pronomen relativum (betrekkelijk voornaamwoord), de zogenaamde nota relationis, dat we in het Nederlands doorgaans weergeven met "ten opzichte van" en in dit geval met "die", namelijk "de wateren die". Het is samengesteld uit de volgende consonanten:

De eerste consonant is א, aleph. Onder deze א staat als vocaalteken een sjewa compositum of chateef en in dit geval een chateef patach, een korte a-klank. Deze consonant wordt niet uitgesproken en weergegeven met ך. De tweede consonant is ש, sjin. Onder de ש staat als vocaalteken een seghool, een è-klank. De derde consonant is ר, reesj. De transcriptie is 'asjèr. In de Septuaginta wordt dit relativum weergegeven met "ὅ" en in de Vulgata met "quae".

מתחת (7.3.8.).

Dit Hebreeuwse woord is samengesteld uit twee onderdelen, die tot één woord zijn samengesmeed. De ene praepositie of voorzetsel is מן, m'in. De tweede praepositie of voorzetsel is תחת, t^ach^at. Dat dit woord aldus samengevoegd is, zien we in de dageesj forte als teken van het wegvallen van een te verwachten consonant. Het woord betekent "onder". Dit woord is samengesteld uit de volgende consonanten:

De eerste consonant is מ, meem. Als vocaalteken onder deze מ staat een chireq, een i-klank. De

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

tweede consonant is ט, tau. Als vocaalteken onder deze ט staat een patach, een a-klink. In het midden van deze ט staat een sjewa mobile als teken dat er een consonant is weggefallen. En als verbindend accentteken naast dit vocaalteken staat een munaach. De derde consonant is ח, cheeth. Als vocaalteken staat onder deze ח een patach, een a-klink. De vierde consonant is weer ט, tau.

De transcriptie is m'ittach^at en betekent "het onderste gedeelte" of "beneden onder". De Septuaginta geeft dit woord weer met "ὁ ἥν ὑποκάτω" en de Vulgata met "quae erant sub firmamento", met dezelfde betekenis.

לרקיע (7.3.9.).

Voor dit Hebreeuwse woord vergelijk 7.3.3.. Het is een samengesteld woord, bestaande uit een praepositie (voorzetsel) ל, l^e, terwijl er ook een lidwoord in verborgen is (zie hieronder) en uit het substantivum (zelfstandig naamwoord) רקיע, r^{aa}qiy^a. Het geheel wordt als volgt getranscribeerd: l^{aa}-r^{aa}qiy^a.

Het woord bestaat uit de volgende consonanten: De eerste consonant is ל, lamed. Dit is de aanduiding van een praepositie (voorzetsel). Als vocaalteken onder de ל staat een qameets, een lange aa-klink. En daarmee is iets bijzonders. Daarin is namelijk een lidwoord in verborgen. Normaliter bestaat een lidwoord uit een ה, hee, met een patach er onder en een dageesj forte in de volgende consonant. Maar de volgende consonant is de ר, reesj, en deze verdraagt geen dageesj. Vandaar dat de Masoreten de patach, een korte a-klink, hebben verlengd tot een qameets. De tweede consonant is ר, reesj. Het vocaalteken onder de ר is een qameets, een lange aa-klink. De derde consonant is ק, qoof. Het vocaalteken onder de ק is een chireq, een i-klink. De vierde consonant is י, yod. De vijfde consonant is ע, aijin. Het vocaalteken onder de ע is een patach, een korte a-klink.

Het Hebreeuwse עֵינֵי רָקִיעַ, r^{aa}qiy^a, is een substantivum (zelfstandig naamwoord), masculinum (mannelijk), singularis (enkelvoud). Het geheel inclusief praepositie en lidwoord betekent letterlijk "onder beneden het uitspansel". De Septuaginta heeft met "ὁ ἥν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος" dezelfde betekenis als ook de Vulgata met "quae erant sub firmamento". De Nederlandse vertalingen hebben eveneens dezelfde betekenis. De Statenvertaling met "die onder het uitspansel zijn", en de Herziene Statenvertaling met "dat onder het gewelf is". De Herziene Statenvertaling heeft gekozen voor het enkelvoud "water" net als de Septuaginta, en voor "gewelf" in plaats van "uitspansel". Een en ander is niet conform het Hebreeuws.

ובין (7.3.10.).

Dit Hebreeuwse woord is hetzelfde als onder 7.3.5. met als enige verschil dat er een ו, waw, voor staat. Aanduiding voor het lidwoord. Het wordt als volgt getranscribeerd: w^{oe}b^{ee}yn, en betekent: "en tussen".

Het woord bestaat uit de volgende consonanten. De eerste consonant is dus ו, waw. De tweede consonant is ב, beeth. Het vocaalteken onder de ב is tseeree, een e-klink. De derde consonant is י, yod. Het verbindend accentteken is munaach. De vierde consonant is ן, slot-nun. Voor het overige zijn er geen opmerkingen over de andere weergaven.

המים (7.3.11.).

Dit Hebreeuwse woord is hetzelfde als onder 7.3.6. We kunnen het daarom gevoeglijk overslaan in de bespreking. Het is precies dezelfde schrijfwijze. De transcriptie is: h^amm^ay^m en betekent: "de wateren". Dat dienen we ook op deze wijze weer te geven en niet met een enkelvoud zoals de Septuaginta en de Herziene Statenvertaling. Wateren zijn wateren! We moeten in vertalingen weergeven wat er staat! Anders is het geen vertaling meer!

אשר (7.3.12.).

We zagen dit Hebreeuwse woord eerder onder 7.3.7. We gaan het niet herhalen. We volstaan dat het een pronomen relativum (betrekkelijk voornaamwoord) is en in dit geval vertaald dient te worden met "die", namelijk "de wateren die". Onder de ש, sjin, staat als verbindend accentteken m'ayyla voor een bijkleemtoon.

מעל (7.3.13.).

Dit Hebreeuwse woord is een samentrekking van twee praeposities of voorzetsels, namelijk de praepositie מן, m'n; een voorzetsel dat we eerder zagen bij 7.3.8. en de praepositie על, 'al. Dat heet in de Hebreeuwse grammatica "spirantisering". Men wil graag dat de consonanten vloeiend worden gelezen in een bepaalde cadans. Het woord betekent letterlijk "boven op".

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

Dit woord bestaat uit de volgende consonanten. De eerste consonant is מ, meem. Als vocaalteken onder de מ staat de tseeree, een ee-klank. Dat is een teken dat er een consonant is weggefallen (elisie) en samengevoegd is met de volgende consonant. De tweede consonant is ע, aijin. Onder de ע staat als vocaalteken een patach, een korte a-klank. Er naast staat als verbindend accentteken de munach. De derde consonantis ל, lamed. De transcriptie is m^{ee}al.

Met “τοὺ ἐπάνω”, toe epanoo, heeft de Septuaginta dit correct vertaald, net als de Vulgata met “super firmamentum”. Wat de twee Nederlandse vertalingen hebben we geen opmerkingen. Het blijkt dus dat GOD, de Schepper des hemels en der aarde, in Zijn Zoon, JEZUS CHRISTUS, door de HEILIGE GEEST, een grens heeft gesteld tussen de wateren. Die grens is het uitspansel. En Hij maakte een scheiding tussen de wateren boven dat uitspansel (de hemel) en de wateren onder dat uitspansel (oceanen, meren en riveren).

לְרָקִיעַ (7.3.14.).

We mogen wat dit Hebreeuwse woord betreft verwijzen naar 7.3.9.. Het is hetzelfde woord met dezelfde consonanten en vocaaltekens. Er is slechts één verschil. Dat is het accentteken onder de consonant ק, qoof. Dat is namelijk een onderscheidend accentteken, de atnaach. De transcriptie is l^{aa}r^{aa}qⁱy^a. En de betekenis is “boven het uitspansel”.

וַיְהִי כֵן: (7.3.15.).

Deze Hebreeuwse woorden zijn verbonden met elkaar door de zogenaamde maqqef, een horizontaal streepje boven twee woorden. Het totaal is een samengesteld geheel bestaande uit drie woorden. Er is namelijk sprake van een voegwoord, namelijk ו, waw. Ten tweede is er sprake van een werkwoordsvorm van het werkwoord יהי, h^{aa}y^{aa}h. En ten derde is er sprake van een adverbium (bijwoord), כֵן, keen.

Het geheel bestaat uit de volgende consonanten. De eerste consonant is ו, waw. Als vocaalteken onder deze ו staat een patach, een a-klank. Het is de aanduiding van een conjunctie of voegwoord en is meestal, en ook in dit geval, te vertalen met “en”. De tweede consonant is י, yod. Als schriftteken onder deze י staat een sjewa mobile. Naast dit schriftteken staat een ander schriftteken, de zogenaamde mètèg, aanduiding om een te snelle uitspraak te voorkomen. De derde consonant is ה, hee. Onder deze ה staat als vocaalteken een chireq, de i-klank. De vierde consonant is weer י, yod. Naast deze י staat de zogenaamde maqqef, die de verbinding vormt met het volgende woord. Het woord יהי, y^ehiy, komt van de stam היה, h^{aa}y^{aa}h, “zijn”, en is een werkwoordsvorm, namelijk qal, imperfectum (verleden tijd), derde persoon, masculinum (mannelijk), singularis (enkelvoud), apocopatum (aanduiding van het einde van een lettergreep). Te vertalen met (in dit geval) “en het was”. De vijfde consonant is כ, kaf. Als vocaalteken onder deze כ staat een tseeree, een ee-klank. En als schriftteken onder deze כ staat een silluq, altijd gevolgd door de zogenaamde soof passuq (:) als aanduiding van het einde van dit vers. De zesde consonant is ך, slot-nun, gevolgd door de soof passuq. כֵן is een adverbium of bijwoord. De transcriptie van het geheel is w^ay^ehⁱy^k-^{ee}n en betekent “en het was zo”.

Zoals onze GOD op deze tweede scheppingsdag alles goed had gemaakt, scheiding had aangebracht tussen wateren boven en wateren beneden het uitspansel, deed Hij dit ter bescherming van het plantkundig, dierlijk en menselijk leven op de aarde. Immers zou zonder dit alles al het leven door de felle zonnestralen verbrand en vernietigd worden. Zo zorgt onze GOD en VADER in CHRISTUS JEZUS door de HEILIGE GEEST voor ons op aarde in Zijn aanbiddelijke voorzienigheid. Maar vertrouwen we Hem en geloven we in Hem? Wanneer we op bovenstaande letten en tot ons laten doordringen, is elke vorm van ongeloof op welk gebied ook maar totaal onbegrijpelijk en getuigt dit van vijandschap tegen deze GOD, Die het goede met ons voor heeft en Die nooit laat varen de werken van Zijn handen.

Commentaren (7.4.).

We komen nu bij de paragraaf “Commentaren” van diverse godgeleerden die hun licht over Gn.1:7 hebben laten schijnen. Voor de diverse commentatoren verwijs ik naar wat ik eerder geschreven heb bij de voorgaande verzen.

Augustinus (7.4.1.)

Bij dit vers heeft Augustinus het volgende in verschillende werken onder woorden gebracht:

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

“Er zijn andere wateren boven dit uitspansel, naar ik geloof, onsterfelijke en afgescheiden van de aardse verderfelijkheid. Laat hen Uw Naam loven, laten U boven de scharen Uwer engelen, die boven de hemel zijn, die niet nodig hebben op te zien naar dit uitspansel en door te lezen Uw Woord te leren kennen. Want zij zien altijd Uw aangezicht.” “De wolken gaan voorbij, maar de hemel blijft.” Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Ps.36:6; Ct.1:3 en Ct.2:9; Is.40:6-8; Mt.18:10 en Mt. 24:35; 1K.13:12; 1J.3:2.

Confessiones, boek XIII, § 18

Het gaat hier over “de hoedanigheid der eerste dagen, vzn welke gezegd wordt, dat zij, eer de zon gemaakt was, avond en morgen gehad hebben”. Augustinus legt er de nadruk op hoe GOD alles wonderlijk en in opeenvolging der dagen geschapen heeft met als doel Hem te prijzen.

De civitate Dei, Eerste boek, caput VII

Hierin brengt Augustinus onder woorden dat GOD op de tweede dag het hemelgewelf heeft gemaakt. En net als bij vorige verzen maakt hij duidelijk dat het getal zeven een heilig getal is.

In Iohannis euangelium tractatus, verhandeling CXXII, § VIII

Barnes (7.4.2.).

Deze commentator schrijft over de tweede dag, Gn.1:6-8, als volgt: Hij gaat daarbij in op het woord רָקִיעַ, “uitspansel” zoals de SV omschrijft. Hij geeft dit weer met het Engelse woord “expanse”. Hij gaat daarbij in op het feit dat het gebod van GOD tot het scheiding maken in vers 6 staat geschreven en de uitvoering ervan in het vers 7. En dat GOD daarna sprak: “En het was also”. Het scheppingswerk op deze dag werd op die manier gemaakt tot deze definitieve vorm en is een monument van Goddelijke wijsheid, macht en kracht.

Boer, Ds. G. (7.4.3.)

Ds. Boer gaat in zijn Bijbellezingen verder met het gegeven dat GOD scheiding maakt tussen de wateren onder en boven het uitspansel. Hij werpt de wateren naar boven en naar beneden. Hij schept de dampkring.

GOD maakt in de wateren boven de dampkring de kamers voor de sneeuw, hagel en regen, als het ware reservoirs voor deze materialen, waarover Ps.104 zo poëtisch schrijft. Ds. Boer vraagt zich af of er dan geen vragen zijn. En antwoordt: ja, zeker! Calvijn had ze ook. Wateren boven het uitspansel lijkt zo in tegenspraak met de werkelijkheid. Maar deze voorstelling is meer een voorstelling voor kinderen. Dat is de bedoeling van Mozes, geschreven om de vreugde van kinderen te vermeerderen. Hij schrijft in kinderlijke taal. In die taal verheerlijkt een kind zijn VADER in de hemel. Verheugen ook wij ons in zo’n rijke VADER?

Ds. Boer schrijft verder: GOD maakte het uitspansel als de band der gemeenschap tussen de aarde en de zichtbare hemel. Via dit uitspansel ontwikkelt GOD de aarde, verlicht en verwarmt Hij haar. De wind waait als GODS adem over de aarde. Door de zonde wordt deze wind een orkaan en verwoest hij haar. Wolken worden gezien en gaan snel of langzaam zoals GOD wil om soms regen over de aarde uit te storten en gewas vruchtbaar te maken. Sneeuw en hagel worden door GOD gevormd. Dauw in de zomer en rijp in de winter. GOD zorgt dat we lucht mogen indemen en dat we in mist niet zullen stikken. Hij zorgt voor de zuurstof waardoor dieren, gewas en mensen mogen ademen. Gletsjers en rivieren doet Hij klateren van boven naar beneden. Hebben we er wel eens over nagedacht dat GOD dit alles geschapen heeft voor ons, u, jou en mij? We zien, horen en voelen de wonderwerken van GODS schepping maar wie looft Hem daarvoor?

Bunyan, John (7.4.4.).

Over vers 7 schrijft Bunyan niet veel dan we reeds eerder hebben opgemerkt, dat God scheiding maakt; en dat het een moeilijk werk is.

Calvijn, Johannes (7.4.5.).

Eigenlijk geldt voor de verklaring van Calvijn hetzelfde als bij 7.4.4. opgemerkt is. Calvijn heeft wel vragen over wateren boven en beneden het uitspansel. We hebben dat al opgemerkt bij 7.4.3..

Wel merkt hij op dat de beschrijving van Mozes dat er boven de lucht nog wateren zouden zijn, geheel ongelooflijk schijnt. We moeten dan ook niet met ons verstand tegen deze zaken aankijken maar in het geloof. En dan is elk verder onderzoek overbodig. Overigens heeft Mozes aan het werk van deze dag niet de bekende opmerking toegevoegd, dat GOD zag, dat alles goed was. Waarschijnlijk

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

lijk deed hij dit, omdat het nut nog niet in 't oog viel, zolang niet de wateren der aarde zich op een eigen plaats samentrokken, hetgeen door GOD op de volgende dag geschiedt.

Dächsel, Karl August (7.4.6.).

Dit commentaar legt dit vers als volgt uit: Hij verwijst bij "de wateren die onder het uitspansel zijn" naar Ps.33:7; 136:6; en Prv.8:24. In Ps.33:7 staat geschreven: *'Hij vergadert de wateren der zee als op een hoop; Hij stelt den afgronden schatkamers'.* In Ps.136:6 staat geschreven: *'Dien, die de aarde op het water uitgespannen heeft; want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid'.* En in Prv.8:24: *'Ik was geboren, als de afgronden nog niet waren, als nog geen fonteinen waren, zwaar van water'.* En bij "de wateren die boven het uitspansel zijn" verwijst dit commentaar naar Ps.148:4, waar geschreven staat: *'Looft Hem, gij hemelen der hemelen! En gij wateren, die boven de hemelen zijt'!*

En verder merkt Dächsel op: "De wateren beneden worden op de volgende dag in afgesloten bewaarplaatsen verzameld, de wateren daarboven zweven in wolken boven ons en vallen niet neer, maar worden van het uitspansel gedragen; dit nu is geen geringer wonder van de Goddelijke almacht dan toen de wateren van de Rode Zee als muren stonden (Ex. 14:22). Dat was tot zegen voor de kinderen Israëls maar tot ondergang van de Faraö van Egypte en al zijn legermacht (Ex.14:23 - 31).

Gill, John (7.4.7).

Gill legt uit ten aanzien van vers 7: GOD schiep dat uitspansel door het spreken van één woord. Zo kwam het tot aanzijn en schiep Hij het tot een vaste ruimte tussen de hemel der hemelen en onze aarde.

Ook verdeelde GOD de wateren onder het uitspansel en boven het uitspansel. Boven het uitspansel vergadert Hij de wolken, vol van water, waaruit de regen neerdaalt op de aarde. Onder het uitspansel vergadert Hij de wateren niet op één plaats maar in de vorm van rivieren, meren, zeeën en oceanen. Vanwege de zonde van de mensheid heeft GOD deze wereld doen vergaan in een zondvloed maar Noach met zijn acht zielen uit genade behouden.

Henry, Matthew (7.4.8.).

Henry legt uit wat het betekent dat GOD scheiding maakt tussen de wateren, dat is: om te onderscheiden tussen de wateren die in de wolken zijn, en die welke de bodem van de zee bedekken: de wateren in de lucht, en die op de aarde. Zie het verschil nauwkeurig opgemerkt in Dt.11:10-11, waar Kanaän hierom boven Egypte gesteld wordt, namelijk dat Egypte bevochtigd en vruchtbaar gemaakt wordt door de wateren, die *onder* het uitspansel zijn, terwijl Kanaän besproeid wordt door de wateren van *boven*, die uit het uitspansel komen, de dauw des hemels, druppelen op het kruid, *'dat naar geen man wacht, noch mensenkinderen verbeidt'* (Mch.5:6). God heeft in het uitspansel van Zijn kracht, kamers, opperzalen, waaruit Hij *'de aarde drenkt'* (Ps.104:13; Ps.65:10-11). Hij heeft ook *'schatkamers van de sneeuw en des hagels, die Hij ophoudt tot de tijd van de benauwdheid, tot de dag des strijds en des oorlogs'* (Job.38:22-23). O welk een grote God is Hij, die aldus voorzien heeft voor het gerief en de vertroosting van allen, die Hem dienen, en voor de beschaming van allen, die Hem haten! Het is goed Hem tot onze Vriend, en kwaad Hem tot onze Vijand te hebben.

JFB (7.4.9.).

Dit commentaar voegt niets toe aan wat eerder gezegd is.

Kanttekeningen (7.4.10.).

De Kanttekeningen geven aan:
20) die onder het uitspansel Te weten in en op de aarde. Hebr. *die van onder*, enz. alzo {Gn.1:9}.
21) wateren, die boven Hebr. *de wateren, die van boven*, enz. Versta de wolken, die boven het onderste deel van dit uitspansel drijven, of enige andere wateren die na de scheiding hun plaats boven mochten hebben genomen.

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

Keil and Delitzsch (7.4.11.).

Dit commentaar legt onze tekst als volgt uit: De aarde is niet gemaakt uit de wateren beneden, maar integendeel, deze wateren waren verspreid over de aarde en daarna vergaderd op één plaats; deze plaats wordt "zee" genoemd.

De aarde is geschapen in den beginne samen met de hemelen tot de scheiding van land en water op de derde scheppingsdag. Gn.1:2 zegt dat de aarde zozeer overdekt was met water dat er niets te zien was dan overal wateren. Wanneer we zien in de loop van Gods scheppingswerk dat de hemel bedekt is met sterren en de aarde met zijn vegetatie en levende schepselen, dan zou het een complete vergissing zijn om te stellen dat water het voornaamste element zou vormen waaruit hemel en aarde geschapen zijn met alle bewoners ervan.

Korte Verklaring (7.4.12.)

Prof.Dr. G. Ch. Aalders stelt bij Gn. 1:7 dat dit de eigenlijke scheppingsdaad is waardoor uitvoering wordt gegeven aan het scheppingswoord. Wat betreft de wateren boven en onder het uitpansel,

letterlijk staat er in het Hebreeuws: "bovenaan ten opzichte van het uitpansel" en "aan de benedenzijde ten opzichte van het uitpansel". Dat betekent dus dat van het uitpansel gerekend er wateren beneden en boven dat uitpansel waren.

Volgens hem betekent dit niet dat het bovenste water zich ook nog weer boven het uitpansel bevond. Men kan deze uitdrukking ook zo verstaan, dat een gedeelte van het water zich beneden bevond en een gedeelte boven, maar bij of aan het uitpansel. Hij grondt dit op 2Kr.26:19, waar dezelfde uitdrukking wordt gebezigd om te zeggen dat koning Uzzia bij zijn poging om in de tempel te offeren door melaatsheid werd getroffen bij het reukofferaltaar.

Poole (7.4.13).

Poole brengt ter verklaring van dit vers eerst onder woorden wat het firmament hier betekent: De eerste betekenis is de sterrenhemel en wordt zo genoemd omdat deze zo vastgelegd, duurzaam, onverwoestbaar en onveranderlijk van natuur is. De tweede betekenis is het luchtruim, wijd en ver, van de aarde tot aan de derde hemel, vastgelegd in een bepaalde plaats, waaruit het niet kan bewogen worden tenzij door geweld.

De wateren onder het firmament zijn zeeën, rivieren, meren, fonteinen en andere wateren in de diepten van de aarde. De wateren boven het firmament of boven de hemelen (Ps.148:4) zijn een verzameling van de wateren, die door GOD geplaatst zijn boven al de zichtbare hemelen en worden door Hem bewaard voor het doel dat Hij alleen kent. Het kan ook de wateren betekenen in de wolken zoals duidelijk wordt in Ps.18:12 en Ps.104:3. Vergelijk ook 2S.21:10 en Mt.24:30. Ze zijn een eminent werk van GODS schepping zoals blijkt uit Job.35:5 en Job.36:29; Ps.147:8; en Prv.8:28. Mozes zou er niet van gesproken hebben, indien de HEERE GOD ze niet zelf had bevolen en geordend!

Rashi (7.4.14.).

Deze bekende rabbijn gaat in zijn verklaring in op de uitdrukking **אלהים יעשה את הרקיע**. Hij verbeterde het tot een dusdanige staat, als waarin het zou blijven voortbestaan; en dit is het "maken" ervan, zoals Dt.21:12 duidelijk maakt over 'haar nagelen besnijden' [zo laten, als zij zijn; er niets aan doen]. En ten aanzien van **לרקיע מעל**: er wordt niet gezegd: **על הרקיע**, dat is "op het uitpansel", maar "*op enige afstand boven* het uitpansel, omdat het zweefde in het luchtruim. Om welke reden wordt er niet gezegd: **כי חוב** bij den tweeden dag? Omdat het scheppingswerk van het water niet voltooid was vóór de derde dag, terwijl Hij er mee begon op de tweede dag. En een zaak, die niet voltooid is, is niet in haar volmaakte en goede staat. Maar bij de derde dag, toen het scheppingswerk van het water voltooid was en Hij tevens een ander werk begonnen en voleindigd had, verdubbelt Hij het **כי חוב**. Hij zegt het tweemaal: éénmaal voor de voltooiing van het werk van de tweede dag en éénmaal voor de voltooiing van het werk van de dag zelf.

Scofield (7.4.15.)

Zowel Scofield als The Companion Bible en de verklaring van Ds. C. Vonk geven geen aanvullingen.

Applicatio (7.5.).

Na de Woordstudies (7.3.) en de Commentaren (7.4.) volgt nu de applicatio of toepassing zodat de tekst voor ons gaat leven. Want de vraag is

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

natuurlijk: wat betekent dit Woord voor ons in deze tijd, in de wereld waarin we leven, voor ons geestelijke leven, enz.. We geven een en ander puntsgewijs door:

1. Augustinus legt er de nadruk op hoe GOD alles wonderlijk en in opeenvolging der dagen geschapen heeft met als doel Hem te prijzen.
2. Barnes maakt duidelijk dat het scheppingswerk op deze tweede dag gemaakt is tot deze definitieve vorm en een monument van Goddelijke wijsheid, macht en kracht is.
3. Ds. G. Boer maakt de opmerking dat Mozes in kinderlijke taal deze voor ons menselijke verstand moeilijke materie schrijft. Opdat in die taal een kind zijn VADER in de hemel verheerlijkt en dat Hij voor zoveel zuurstof zorgt dat wij mogen ademen en niet stikken. Maar verheerlijken wij Hem?
4. Johannes Calvijn maakt de opmerking dat Mozes aan het werk van deze tweede dag niet de bekende opmerking toegevoegd, dat GOD zag, dat alles goed was. Waarschijnlijk deed hij dit, omdat het geen nut had zolang niet de wateren der aarde zich op een eigen plaats samentrokken, hetgeen door GOD op de volgende dag geschiedt.
5. Dächsel merkt op dat de wateren beneden op de volgende dag in afgesloten bewaarplaatsen verzameld worden en de wateren daarboven in wolken boven ons zweven en niet neervallen; ze worden door het uitspansel gedragen. Hij beschouwt dit als een heel groot wonder van de Goddelijke almacht en te vergelijken met de doortocht door de Rode Zee. Dat was tot zegen voor de kinderen Israëls maar tot ondergang van de Faraö van Egypte en al zijn legermacht
6. Naar aanleiding van vers 7 maakt Henry de opmerking dat het goed is GOD tot onze Vriend te hebben en kwaad Hem tot onze Vijand te hebben.
7. Keil and Delitzsch maken de opmerking dat mensen zich vergissen wanneer ze menen dat door water de aarde is gevormd.
8. De Korte Verklaring maakt de opmerking dat er letterlijk in het Hebreeuws staat: “de wateren bovenaan ten opzichte van het uitspansel” en “de wateren aan de benedenzijde ten opzichte van het uitspansel”. Men kan deze uitdrukkingen ook zo verstaan, dat een gedeelte van het water zich beneden bevond en een gedeelte boven, maar bij of aan het uitspansel.
9. Poole merkt op dat GODS scheppingswerk op deze tweede dag een eminent werk zijn van GODS schepping van hemel en aarde.
10. Rashi geeft een verklaring waarom de uitdrukking כִּי הָיָה (want was) ontbreekt bij de tweede scheppingsdag maar tweemaal voorkomt bij de derde scheppingsdag.

Lering (7.5.1.).

Welke lering kunnen we nu uit bovenstaande ontvangen? Voor mij is het belangrijkste dit: Hoe onze GOD op de tweede scheppingsdag alles geschapen heeft, ook ten aanzien van de wateren boven en onder het uitspansel, gaat ons begrip geheel te boven, maar wij aanbidden en prijzen Hem voor Zijn wonderbaar beleid, want daardoor kunnen mensen, dieren en planten ademen en leven. Wat ons betreft, doet zich de vraag voor: Leven wij, mensen van 2025, werkelijk tot Zijn eer?

Opmerkingen (7.5.2.).

We maken een aantal opmerkingen die ik gevonden heb bij voor mij belangrijke theologen die over dit vers geschreven hebben.

1. Bij Dr. H. Bavinck ontbreekt in zijn Gereformeerde Dogmatiek een specifieke verwijzing naar de Bijbelpassage Gn.1:7.
2. W. à Brakel maakt in zijn “Redelijke Godsdienst, deel 1, op pag.225-226 ten aanzien van de gebeurtenis, die in Gn.1:7 beschreven wordt, de volgende opmerking: Het tweede werk op de tweede dag was de scheiding der wateren die onder het uitspansel en die boven het uitspansel zijn. Men moet zich niet inbeelden, dat er wateren boven de sterren en boven de uiterste dampkring zijn. Want boven de uiterste dampkring is geen plaats, daar eindigt de rand, en het is waarschijnlijk, dat de lucht, hoe verder van het middelpunt, hoe fijner is. Maar de wateren, die boven het uitspansel zijn, zijn de wolken. Sommigen drijven hoger dan de andere. Deze hebben hun beperking aangaande de hoogte waarboven zij niet kunnen komen. In deze tekst staat מִבְּלָיָה, dat betekent “van boven”; dat is, boven in het uitspansel, לְרִקְיעַ, “aan het uitspansel” of “van boven van het uitspansel”. Dus niet boven de sterrenhemel of ook in het laagste daarvan, maar in de eerste hemel tot boven

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

aan hun perk. Omdat Mozes maar van twee wateren spreekt, en die verdeelt in onderste en bovenste, zo vervalt de inbeelding dat boven de sterren wateren zouden zijn. Immers, anders zou Mozes van drie wateren hebben gesproken, namelijk van bovenste, middelste en onderste. Met deze verklaring bevestigt à Brakel de exegese van de Korte Verklaring (zie 7.4.12.), al heb ik mijn vragen over de toepassing van de Korte Verklaring.

3. Calvijn maakt in zijn verklaring over Gn.1:7 (Genesis, uitlegging van Johannes Calvijn uit het Latijn door Ds. S. O. Los, eerste deel, tweede druk, Goudriaan, 1970, pag.34) de nuchtere opmerking dat, als God geen beperking aan de regenwolken had gesteld door het uitspansel, deze door een plotselinge uitstorting ons hadden doen verdrinken, omdat hun geen ander beletsel is gesteld dan de heldere en vluchtige lucht. Verder maakt Calvijn in zijn "Institutie" geen specifieke melding van Gn.1:7.

4. Reeds nu maken we melding van wat ik las in een preek van één van de Erkinen (Al de werken van R. en E. Erskine, deel I, Veenendaal, 1977, naar aanleiding van 1J.4:19, pag. 241, over "De voor komende liefde of GODS liefde tot ons als de oorzaak van onze liefde tot Hem". Hij schijft: "In het oude verbond der wet is onze liefde eerst, en dan volgen GODS gunst en rechtvaardigmaking; maar in het nieuwe verbond des evangelies zijn GODS liefde en gunst eerst in de rechtvaardigmaking en dan volgen onze liefde en gehoorzaamheid; gelijk de aarde op diezelfde dag (NB.HJS. namelijk op de tweede en derde scheppingsdag), als de wateren daarvan afgescheiden en vergaderd werden in de zee, met grasscheutjes en bloemen werd versierd, zo wordt ook de ziel, wanneer de vloed van GODS toorn van het geweten weggenomen wordt en de liefde GODS in de rechtvaardigmaking zich ontdekt, terstond versierd met de genaden van de GEEST ...".

5. Gravemeijer geeft geen reden tot opmerkingen.

6. Dr. D. Martyn Lloyd-Jones maakt (in zijn boek GOD de VADER, Heerenveen, 1999, pag.129) alleen melding van het feit dat het firmament tot stand werd gebracht doordat GOD de wateren boven en de wateren onder van elkaar scheidde. De wateren boven het uitspansel wijzen op de wolken. Het firmament is hetzelfde als het uitspansel.

7. Johannes à Marck, professor te Leiden, heeft (in "Het merch der christene Godt-geleertheit, deel I, derde druk, Rotterdam, 1730, pag.213-214) het volgende over dit vers geschreven. Hij verklaart de bovenste wateren niet als engelen, de bovenste hemel of de sterrenhemel maar als de wolkenhemel. Hij grondt dit behalve op reeds geciteerde Bijbelplaatsen onder meer op Prv.30:4 waar geschreven staat: *'Wie is ten hemel opgeklommen, en nedergedaald? Wie heeft de wind in Zijn vuisten verzameld? Wie heeft de wateren in een kleed gebonden? Wie heeft al de einden der aarde gesteld? Hoe is Zijn Naam, en hoe is de Naam Zijns Zoons, zo gij het weet?'* Alsmede op Jr.10:13, waar geschreven staat: *'Als Hij Zijn stem geeft, zo is er een gedruis van wateren in den hemel, en Hij doet de dampen opklimmen van het einde der aarde; Hij maakt de bliksemen met den regen, en doet den wind voortkomen uit Zijn schatkamers.'* De benedenste wateren zijn voor hem niet anders dan water, in allerlei vormen, dat men met zijn ogen ziet.

8. Drs.P. Cammeraat ("Leren en leven, handboek voor Bijbelonderwijs", deel i, derde druk, Kampen, 1995, pag.28) merkt op dat wij de schepping niet kunnen bewijzen of begrijpen en citeert H.11:3. Ook citeert hij uit de Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel II, en tevens R.11:20.

9. Ds. J.C. Sikkel (predikant te Amsterdam, in "Het boek der geboorten, verklaring van het boek Genesis", tweede druk, Amsterdam, 1923, pag.78-79) schrijft er het volgende over. Tweeërlei vorming had plaats: een nadere vorming van de aarde en van haar tastbare elementen met de wateren die onder het uitspansel zijn; en een vorming van de hemel door de nu ontsloten, niet meer tastbare, zich immer uitbreidende elementen, zodat de wateren die boven het uitspansel zijn, zich al verder ontvouwen. Hij maakt ook onderscheid tussen het scheppingswoord en het scheppingswerk.

Over het water schrijft hij (pag.109) het volgende: Het water is het schepsel van GOD, waardoor alle schepselen in de zienlijke schepping en bepaald op aarde bestaan. Het drenkt en zuivert de schepselen en het leven. Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Ps.36:10; Ps.42:1; Is.55:1; Ez.36:25; J.4:10-11; J.7:38; E.5:26; en Apc.21:6; Apc.22:1, 17. In de rivieren met hun beekjes komt het water als een vriendelijke zegen GODS het aardse leven verkwikken, verrijken en versieren. Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Gn.2:10; Ps.23:2; Ps.46:5; Ps.78:16; Is.33:21; Is.48:18; Is.66:12; en Apc.22:1. Als stromen zijn zij wijd en diep, machtig van beweging en kracht, en bruisend, ook in het geestelijk leven. Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Ps.93:3; Is.33:21; Is.44:3;

De tweede dag.

Bijbelstudie over Genesis 1, vers 7.

Is.46:7-8; Is.59:9; en J.7:38. Als grote wateren zijn het tekenen van de macht, die het leven bedreigt en benauwt. Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Ps.18: 16; Ps.32:6; Ps.46:4; Ps.69:3, 15; Ps.124:4-5; Ps.144:7; Prv.18:4 en Prv.20:5. Als de zee is het water beeld van GODS grootheid en macht. Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Ex.20:11; 1Kr.16:32; Neh.9:6; Ps.65:8; Ps. 69:35; Ps.89:10; Ps.95:5; Ps.96:11; Ps.98:7; Ps.146:6; Is.5:30; Is.51:10; Jr.31:35; Apc.4:6 en Apc.15:2. Eenmaal zal de aarde vol zijn van kennis des HEEREN, gelijk de wateren de bodem der zee bedekken. Hij citeert daarbij de volgende Bijbelpassages: Is.11:9; en Hab.2:14. En de zee zal niet meer zijn, zoals Apc.21:1 zegt. En verder: Wij leren GODS werken alleen kennen door GODS geschreven Woord (pg.114). Neutrale wetenschap is ongelovige wetenschap (pg.114). Neutraal onderwijs is ongelovig onderwijs (pg.114).

10. Dr. W. Geesink ("Van 's HEEREN ordinantiën", Kampen, pag.234-235) schrijft over de wateren boven het uitspansel: dat achter het blauwe hemelgewelf de wolken zich terug schijnen te trekken in "GODS opperzalen" (Ps.104:3, 13) en tot de wateren onder het uitspansel rekent de Schrift zowel de wolken als de wateren op de aarde.